

Zpráva o šetření

ve věci odebrání učebnice při přemístění na přechodnou dobu

Dne 7. 4. 2016 se na mě obrátil pan A., nar. xxx, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Kuřim (dále jen „stěžovatel“). Stěžovatel uvedl, že během přemístění na přechodnou dobu do vazební věznice mu není umožněno mít u sebe knihy, časopisy, křížovky nebo učebnici anglického jazyka, i když má studium anglického jazyka stanovené v programu zacházení. Tyto knihy stěžovatel vlastní a nejsou vypůjčeny z vězeňské knihovny.

A. Předmět šetření

Zaměřila jsem své šetření na prověření toho, z jakých důvodů Věznice Kuřim neumožnila stěžovateli vzít si s sebou učebnici anglického jazyka při přemístění na přechodnou dobu mimo věznici.

S výzvou jsem se obrátila na ředitelku Věznice Kuřim, aby mi k věci poskytla vyjádření a související dokumentaci.

B. Skutková zjištění

Stěžovatel dle svého vyjádření vykonal dvě týdenní přemístění na přechodnou dobu dne 5. 4. 2016 a dne 25. 8. 2016.

Zprávou ze dne 1. 11. 2016 mi ředitelka Věznice Kuřim plk. PhDr. Zuzana Kalivodová sdělila, že stěžovatel byl přemístěn dne 5. 4. 2016 z Věznice Kuřim do Vazební Věznice Olomouc k provedení vyšetřovacích úkonů Policie ČR. Z Vazební věznice Olomouc byl stěžovatel přemístěn zpět do Věznice Kuřim 14. 4. 2016. Pobyt mimo Věznici Kuřim tedy stěžovatel při přemístění strávil 10 dnů. Při obdobném přemístění na přechodnou dobu byl stěžovatel eskortován z Věznice Kuřim dne 28. 7. 2016 a zpět 2. 8. 2016. Pobyt mimo věznici tedy činil 6 dnů. Druhá z eskort není termínově v souladu s datem uvedeným stěžovatelem. Pro další postup jsem tedy zohlednila data uvedená Věznicí Kuřim, která má k dispozici přesné záznamy o eskortách stěžovatele, a lze tedy předpokládat, že budou správné.

Ředitelka Věznice Kuřim s odkazem na § 45 odst. 3 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 23/2014 o vězeňské a justiční strážci (dále „NGŘ 23/2014“) uvedla, že eskortovaná osoba se při přemístění na přechodnou dobu vybavuje pouze věcmi osobní potřeby a že ve výčtu věcí osobní potřeby v § 45 odst. 4 a 6 NGŘ 23/2014 nejsou uvedeny žádné knihy ani učebnice.

V kopii programu zacházení má stěžovatel uvedeno samostudium angličtiny a dle vyhodnocení programu zacházení z období březen – červen 2016 a červen – září 2016 samostudium plní. Ve vyhodnocení z období březen – červen 2016 je přímo uvedeno, že stěžovatel strávil velkou část času při přemístění na přechodnou dobu mimo věznici. Z obou vyhodnocení pak vyplývá, že právě z důvodu častého přemístění je omezeno zapojení stěžovatele do vzdělávacích, zájmových a pracovních aktivit.

Výčet věcí osobní potřeby, které se zejména ponechávají při přemísťování do jiné věznice na přechodnou dobu a do zdravotnických zařízení, je v čl. 4 vnitřního řádu pro odsouzené Věznice Kuřim uveden totožně s výše citovaným ustanovením NGR 23/2014.

C. Hodnocení věci ochránkyní

V ustanovení § 45 NGR 23/2014¹ stejně jako v čl. 4 vnitřního řádu Věznice Kuřim je uvedeno, že vězněná osoba se při přemístění na přechodnou dobu do jiné věznice vybaví věcmi osobní potřeby. Dále je uvedeno, co se „zejména“ považuje za věci osobní potřeby. Slovo „zejména“ odkazuje na skutečnost, že výčet prvků je pouze demonstrativní, nikoliv taxativní a nevylučuje možnost vzít si s sebou jiné věci, tedy např. i učebnici anglického jazyka.

S odsouzeným má být jednáno tak aby se podporovaly postoje a dovednosti, které mu pomohou k návratu do společnosti. Studium jazyků takovou dovedností jistě je a učebnice je základním prvkem pro její získání.²

1 Ustanovení § 45 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 23/2014 o vězeňské a justiční strážži:

(3) Vězněná osoba, která je přemísťována do jiné věznice nebo vězeňského zdravotnického zařízení na přechodnou dobu eskortou k umístění a přemístění, se vybavuje pouze **věcmi osobní potřeby**.

(4) Věcmi osobní potřeby se rozumí **zejména**:

a) věci osobní hygieny nezbytné na jeden den,

b) přiměřené množství potravin; maximálně však v rozsahu celodenní stravní dávky,

c) korespondence a dokumentace potřebná k soudním, případně jiným úkonům,

d) soukromá korespondence (do pěti kusů) a fotografie (do pěti kusů),

e) léky v množství stanoveném ošetřujícím lékařem a zdravotnické prostředky (např. berle, hůl, límec); potřebu vybavení těmito věcmi potvrdí ošetřující lékař.

(5) Při přemístění vězněné osoby na přechodnou dobu do jiné věznice nebo vězeňského zdravotnického zařízení se pro účel eskorty vybavuje věcmi osobní potřeby podle odstavce 4, popřípadě dalším povoleným množstvím osobních věcí, které jsou přepravovány v zapečetěných vacích.

(6) Dalšími osobními věcmi se rozumí:

a) osobní hygienické prostředky (do dvou kusů od každého druhu),

b) potraviny a nápoje nad rámec celodenní stravní dávky,

c) max. jeden karton cigaret nebo tomu odpovídající množství jiných tabákových výrobků včetně nezbytných kuřáckých potřeb,

d) osobní prádlo: košile nebo tričko (do dvou kusů), trenýrky nebo slipy (do sedmi kusů), pyžamo (jeden kus), ponožky (do sedmi párů), ručník (do dvou kusů);

e) oděv: kalhoty (jeden kus), sako, bunda, svetr, apod. - podle ročního období jeden kus, obuv (jeden pár);

f) sportovní oděv (jeden kus), sportovní obuv (jeden pár).

Ostatní osobní věci vězněné osoby zůstávají uloženy ve věznici. Z kapacitních a bezpečnostních důvodů není při přechodném přemístění povolena přeprava vlastního televizoru.

2 Ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 169/1999, o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů: S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.

Odsouzení mají právo objednat si na svůj náklad a mít u sebe denní tisk, knihy a časopisy, tyto je možno odebrat, pokud narušují účel výkonu trestu. Učebnice jistě účel výkonu trestu nenarušuje, naopak ho naplňuje.³

Odsouzený je povinen plnit program zacházení, ve kterém má stanoveno studium angličtiny. Tím že mu není umožněno vzít si s sebou učebnici, nemůže této povinnosti dostát.⁴

Odsouzenému je pobytem mimo kmenovou věznici znemožňováno účastnit se vzdělávacích, zájmových a pracovních aktivit, je tedy v zájmu naplňování programu zacházení a pozitivního působení na odsouzeného žádoucí, aby co možná nejvíce aktivit zůstalo zachováno.

Je pochopitelné, že by mohla být organizačně náročná situace, kdyby odsouzený chtěl s sebou mít při přemístění na přechodnou dobu objemnější věci (ostatně z tohoto důvodu je výslovně vyloučena možnost vzít si s sebou vlastní televizor),⁵ nicméně jednu učebnici formátu A4 považuji za zcela přiměřenou. Důležitost pro smysluplné využití volného času a možnosti naplňovat program zacházení roste samozřejmě s délkou přechodné doby při přemístění. Opakuji přitom, že nešlo o jednodenní přemístění (např. k soudu a zpět), první přemístění trvalo 10 dnů, druhé 6 dnů.

Z důvodů uvedených výše, považuji obecně za přiměřený požadavek na to, aby s sebou odsouzený mohl mít při přemístění na dobu přechodnou knihu, zvláště pokud má její užívání souvislost s plněním programu zacházení.

D. Závěry

Věznice Kuřim pochybila, když neumožnila stěžovateli vzít si s sebou učebnici anglického jazyka při přemístění na přechodnou dobu, obzvláště v situaci kdy má stěžovatel samostudium anglického jazyka stanoveno v programu zacházení.

Zprávu zasílám Věznici Kuřim a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 30. listopadu 2016

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

³ Ustanovení § 21 odst. 1 zákona č. 169/1999, o výkonu trestu odnětí svobody (...): Odsouzený má právo objednat si na svůj náklad knihy, denní tisk a časopisy, včetně zahraničních, pokud jsou rozšiřovány v České republice; tím není dotčeno právo Vězeňské služby odebrat odsouzenému věc, kterou by se narušoval účel výkonu trestu.

⁴ Ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 169/1999, o výkonu trestu odnětí svobody (...): Odsouzený je ve výkonu trestu povinen dodržovat stanovený pořádek, (...) plnit úkoly vyplývající z programu zacházení, (...)

⁵ ustanovení § 45 odst. 6 NGŘ 23/2014